

Navigare Necesses Est

Att segla är nödvändigt. Bevingat visdomsord av den romerske fältherren Pompejus, år 56 f.Kr.

DET LIGGER EN vacker träskuta förankrad i Höganäs hamn, en galeas med namnet Valkyrien af Höganäs. Min bror Magnus råkade släntra förbi på hamnpiren en dag förra sommaren och slog sig i slang med några av skeppets ”vårdnadshavare”, en grupp entusiaster som kallar sig Föreningen Kullens Skutseglare. Det visade sig snart att man erbjöd familjer och andra intresserade att boka fartyget för en seglats runt Kullens fyr eller andra närliggande mål under en dagstur. Magnus ringde mig och vi kom direkt att samtala om att göra en tur tillsammans med fruar, barn och ev. andra intresserade. Det blev omgående en ny kontakt med bokningsansvarig.

EFTER ATT NOGGRANT studerat väderprognosen för den närmsta veckan, bestämde vi oss för att segla ut med Valkyrien en strålande vacker dag, den 15 augusti 2020. Vi var fem ”landkrabbor”, vi två bröder med fruar och min äldste son Mikael, samt besättningen, som bestod av tre rutinerade sjöbjörnar och två mycket sjövana damer, som verkligen kunde sitt skepp. Så vi var i mycket goda händer under denna seglats!

FÖRST SAMLADE DAGENS kapten Axel Bergenfelt oss för en säkerhetsgenomgång och instruerade oss ovana passagerare, vad vi skulle hjälpa till med. Inga tunga och svåra uppdrag, men alle man (och kvinnor) ombord måste veta sin plats och vad som krävs, för att en stor och tung segelbåt ska få vind i seglen, när hamnens trygga famn lämnas.

ALLA REP ELLER trossar som höll skeppet kvar vid polarna i hamnpiren lossgjordes och plötsligt låg vi ute i hamnbassängen. Vi gick för motor ut ur hamninloppet och väl ute i Sundet så var det dags att sätta segel. Det ena efter det andra drogs upp ur sitt ”viloläge” och ganska snart fick vinden tag i seglen och vi var iväg ute till havs. Vilken befriande känsla! När man är ombord på ett skepp för första gången är det mycket att ta in. Alla dessa tappar, trossar och rep, som alla har sina bestämda namn, platser och betydelser.

MÅLET FÖR DAGEN var Kullanäsan, längst ut på Kullaberg. Vi skulle runda den yttersta, mytomspunna spetsen av Kullaberg och där stänga av motorn och driva, för att ge oss tid att inta medhavd lunch där ute, just på gränsen mellan Öresund och Kattegatt.

VI KUNDE BARA släppa alla bekymmer och luta oss bakåt och låta havsbrisen smeka våra solvarma kinder. Vilken njutning! Alla ens högsta och djärvaste önskningar om en fantastisk havssegling skulle komma att fulländas.

NU VAR DET inte bara Valkyrien af Höganäs som hade Kullens fyr i sikte! Det verkade som en hel armada av segelbåtar, motorbåtar och andra farkoster valt just denna dag som sin utflyktsdag! När vi väl närmade oss målet för resan, så var vi omgivna av ett stort antal båtar som, liksom vi, ville passa på att ta njuta av dagens ideala förhållanden.

VI RUNDADE DEN berömda Kullens yttersta näs och kapten Axel Bergenfelt gav order om att stänga motorn att det är dags för bad och en rejäl lunchpaus en bit utanför Kullen.

MEN FÖRST FICK vi uppleva dagens huvudattraktion och kulmen: mellan oss och berget dök plötsligt ett antal tumlare upp gång på gång. En ribbåt fullastad med passagerare följde sakta skådespelet bortom tumlarna och vi kunde – från vår utkiksplats – beskåda dessa små vänliga valar på så nära håll som ett 50-tal meter! En osannolik naturupplevelse och ett skådespel få förunnat. Mitt bland tumlarna uppenbarade sig plötsligt även en säl, som även den lät sig avnjutas av tacksamma åskådare!

MEN SNART VAR föreställningen över. Men nya möjligheter fanns runt omkring oss! Havsbad direkt från relingen! Och vi och besättningen var inte sena att ta tillfället i akt. Det var bara att kasta sig ut i det över 22-gradiga, turkosblå vattnet. Så underbart härligt! Rena Medelhavssemestern! Efter dessa excesser smakade den medhavda matsäcken så mycket bättre!

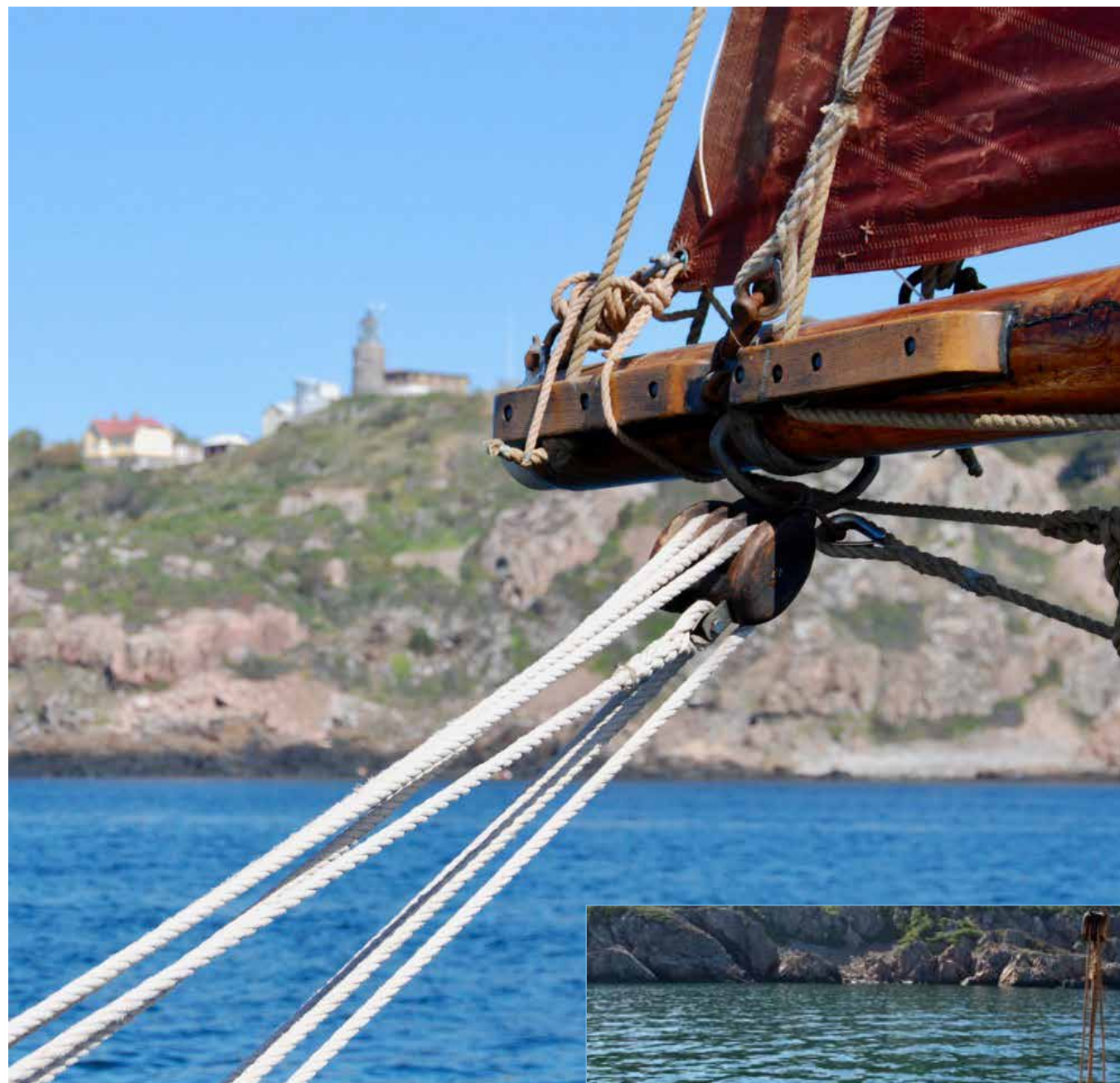
DE OBLIGATORISKA KAMERORNA och mobilerna fick även de, så klart, arbeta för högttryck! Vart en vände linsen fanns ju så fantastiska motiv! Vilken fotosafari kunde ha bjudit på bättre scenerier?

JA, SÅ VAR det dags att börja seglatsen hemåt igen. En fullständigt fantastisk segeltur med alla dessa osannolika upplevelser, som man bara kunde ha drömt om. Det blev sommarens och årets höjdpunkt! Och ett minne för livet!

*Text: Clas Hellstrand
Foto: Magnus och Clas Hellstrand*

Ressällskapet fr. v. Monica Hellstrand, Clas Hellstrand, Mikael Hellstrand och Birgitta Hellstrand.

Valkyrien af Höganäs besättning för dagen var följande personer: Iwona Waldman, Christer Ericson, Axel Bergenfelt, kapten, Lennarth Gustafsson och Marina Crawford.

Foto: Kullens Skutseglare fotoarkiv

Foto: Clas Hellstrand

Fakta om Valkyrien af Höganäs:

Båten är byggd i Nyborg, Danmark, är c:a 15 meter lång (19,1 med peke), bruttoregister ton 16,0. Har en 100 W turbodieselmotor som drar 8-10 liter diesel/timma vid normalgång. Ombord finns följande navigationsutrustning: GPS, VHF, Radar och ekolod. Säkerhetsutrustningen är omfattande, t.ex. nödstyrning, SART, två flottar, länspumpar, automatiskt brandsläckare, pulversläckare samt räddningsvästar.

Det kan vara intressant att veta för segelentusiasten, att båten är utrustad med följande segel: Jagare, yttre Klyvare, inre Klyvare, Fock, Storsegel, Mesansegel samt Stor- och Mesantoppsegel samt Mesanstagesegel. Sammanlagt c:a 200 kvm segelyta!

Båten totalrenoverades åren 1992 – 1995 av före ägaren, byggdes om våren 1999 av Kullens Skutseglare. Total kostnad 1 300 000 kr.

Föreningen Kullens Skutseglare äger båten, som byggdes 1935 för att användas som ålkvass. Det var förr en stor sump i mitten av skeppet, där levande ålar transporterades till hamnar runt omkring. Numera är galeasen ombyggd med kajuta med kök och toalett samt med 12 kojplatser, om man tränger ihop sig, så att besättningen kan övernatta under däck.

<https://www.facebook.com/valkyrienafhoganas/>
valkyrien.se, info@valkyrien.se

Foto: Clas Hellstrand

”Ombord ett skepp är kaptens ord lag, men det är hans fru som bestämmer.”

Denna kärva sentens har jag läst – lite försiktigt uppsatt i skymundan – på en tavla i Ruffen i Mölle hamn. Det är nog ett talesätt som många tuffa sjökaptener fått lära sig i livets hårda skola!

Med anledning av seglatsen förra sommaren ville jag ställa några frågor till vår kapten för dagen, Axel Bergenfelt, om hur han och Skutseglarna ser på livet med Valkyrien af Höganäs.

Är det någon speciellt dramatisk händelse som Du vill lyfta fram i samband med någon av era seglingar?

Axel kommer omedelbart på en segling med en grupp tjänstemän inom Höganäs kommunförvaltning. ”Vid utseglingen hade vi sydgående ström och NV vind på den svenska sidan av Sundet. Plötsligt började vinden att blåsa kraftigt på danska sidan. Det blev nordgående ström och vind från NV. Det blev en dålig kombination! Alla, förutom en av tjänstemännen och jag själv, blev sjösjuka! Så vi två fick ta ner alla seglen själva och det är inte det enklaste under rådande väderförhållanden. Men jag lyckades få ner seglen med passagerarens hjälp och med motor ta båten säkert i hamn i Gilleleje. Chefen för den kommunala förvaltningen var helt utslagen, men en av hans underlydande hade klarat seglatsen med heder. Så det blev plötsligt ombytta roller ombord!

Gissa om passagerarna var imponerade och framför allt lättade. Jag blev dagens hjälte som räddat passagerarna från en ”säker” död! Kan också nämna att jag numera har väldigt goda relationer till den avdelningen på Höganäs kommun!”

Är det några händelser med djur inblandade som Du vill framhålla?

Axel berättar om tisdagen den 13 oktober 2020. Axels mor hade gått bort och familjen ville genomföra en begravningsceremoni till sjöss. ”Mor hade haft en stark anknytning till havet hela sitt liv. Vädret var soligt med stiltje, så förhållandena var idealiska för en begravningsakt. Vi gick ut med motor en tur och rundade Möllegrundet utanför Höganäs. Där sänktes urnan sakta ner och hölls i vattenytan. Den är gjord av sand och stärkelse och upplöses i vattnet. Åtta slag slogs på skeppsklockan för att manifestera den ”sista vakten”, som de åtta slagen symboliserar till sjöss. Sedan gick vi sakta runt platsen där urnan sänktes, för att ytterligare hedra den

Axel Bergenfelt

bortgångna. Det blev en fin ceremoni, vilken förstärktes av att 12 tumlare och flera själar mötte skeppet! Ett sträck med vildgäss passerade samtidigt över oss. Det blev ett fint avsked.”

Sådana sjöbegravningar medverkar Skutseglarna gärna till. Ett begravningsfölje kan vara max 12 personer förutom de 2-3 personerna i besättningen. Inga speciella krav finns m.h.t. Coronasituationen, mer än att hålla avstånd och att inga personer får vistas under däck, utom vid toalettbesök.

Berätta om Föreningen Kullens Skutseglare!

”Skutseglarna är en ideell förening och alla medlemmar deltar helt ideellt. Föreningen startade 1997, för 24 år sedan. Vi har ett mycket vackert skepp att vårda och hålla i gott skick! Detta skapar en stor gemenskap, att hela tiden ha ett mål som alla kan medverka till att uppfylla. Alla kan bidra med något; den motorkunnige får ta sig an motorn, är man t.ex. elektriker så är det elektriska systemet hans/hennes ansvar o.s.v. Det finns mycket träarbete att sköta och vi har även en sjöbod som ska hållas i skick. Den som är duktig på att laga mat och gillar det, blir den självklare kocken ombord. Som tur är finns det alltid människor med olika intressen, förutom segelintresset! Antalet betalande medlemmar är f.n. ca 200 och de utgör grunden i ekonomin. Därutöver får vi föreningsbidrag från bl.a. Höganäs kommun, anslag från stiftelsen Gripen, Stiernstedt –Kockarhus kulturförening samt Skånska Redares underhållsfond.

Vi erbjuder seglingar för olika sammanslutningar. Föreningar, företag, skolor och konfirmandgrupper är bara några exempel. Valkyrien har dag- och kvällsegling och en-eller tvådagarssegling med familjer. Barn eller barnbarn från 7-8 årsålder med vuxen är välkomna att följa med på färden, för att uppleva tjustringen med att segla med en träskuta.

Vidare finns veckolägersegling för vuxna och ungdomar från 14 år. Eller så arrangerar vi en egen gruppsegling för enskilda personer eller tillsammans med vänner eller med företaget och arbetskollegorna.

Slutligen, har Du några egna tankar kring båtliv?

”Jag har seglat sedan jag var åtta år! Min första båt skaffade jag tillsammans med min far, och då var jag tio år gammal, partsredare kallas det! Familjen hade sommarhus i Nyhamn, så det blev seglarskola tidigt. Men min första båt sjönk som en sten, när den sattes i sjön på våren. Hade ingen aning om att en båt torkar och att man måste dränka in båten i trasmattor för att skrovet skall svälla ihop, vilket kallas att ballna.

Har tidigare haft segelbåt, men numera har jag bara en snipa i Nyhamn. Men jag har under de senaste drygt 20 åren engagerat mig i Skutseglarna, som ger oss medlemmar trevligt sällskap ombord och en härlig gemenskap. Båtlivet skänker en stor tillfredsställelse, inte minst när man har en 86-årig dam och skönhet att ömt vårda! Ombord galeasen Valkyrien af Höganäs har man sin packning och bostad. Vad mer behöver man?”

Text: Clas Hellstrand

Foto: Magnus Hellstrand

